

Fólkavaldan forseta – og ríkisumboðið skal takast av

– Vilja føroyingar sleppa undan óneyðugum kegli við danir er at halda seg langt vekk frá Frederik Harhoff, tí hann er ikki viðurkendur av teimum donsku statsrættarkønuni

ÁKI BERTHOLDSSEN

– Føroyingar skulu hava eina fólkavaldan landsforseta. Harafturat skal ríkisumboðið takast av, og ístaðin skal koma ein ríkiseindarnevnd.

Hetta sigur Ólavur Christiansen m.a. í nýggjari bók, sum Ólavur Christiansen gevur út hetta vikuskiftið.

Í bókini víðgerð hagfrøðingurin nógvar áleikandi spurningar um føroyskt vinnulív og um víðurskiptini ímillum Føroyar og Danmark.

Bókin „Villinistiggar Upplystir“ er 225 síður stórt við teksti og nógvum forkunnugum myndum í og hon kostar 237 krónur.

Bókin er býtt sundur í tveir partar.

Í fyrsta parti víðgerð høvundurin ymisk vinnulívsmál.

Í øðrum parti víðgerð hann stóðuna ímillum Føroyar og Danmark og hevur m.a. eitt uppskot til lóg um Stjórnarskipan Føroyar.

Leggja hópframleiðslu afturum seg

Í vinnulívspartinum lýsir Ólavur Christiansen m.a. gongdina í teimum framkomnum jónaðarlöndum, sum eru í ferð við at leggja vælkend hópframleiðslu afturum seg, og eru farin yvir til beinrakna framleiðslu.

– Eitt nú verður hópframleiðsluhátturin ikki brúktur longur, tá ið bilar verða gjørdir.

– Í Føroyum kenna vit hópframleiðslu av flakavirkjunum.

– Hinvegn eru nógvar av

teimum minni framkomnu löndum farin at yvir yvir til hópframleiðslu, og tað kunnu tey gera av tí at tey hava lægri lønarlag og tí eru kappingarfør.

– Men vamsin hjá teimum framkomnu löndum, er, at fara tey ikki yvir til beinrakna framleiðslu, er vandi fyri at tey tapa í kappingini við tey hópframleiðandi virkin í teimum meiri tilafturskomnu löndum.

Ólavur Christiansen sigur, at kjarnin í beinraknari framleiðslu er, at tað er ikki bara stjórn, sum skal gera „tonkjarbeiðið“ og flyta tað niður í hendurnar á arbeiðsfólkinum.

– Í beinraknari framleiðslu er tað ein avgerandi tættur, at alt heilavirksemið hjá hvørjum einasta fólki á virkjunum verður gagnnýtt til fulnar.

Í bókini víðgerð Ólavur Christiansen, hvørji ítøkiligu tiltøk skulu setast í verk fyri at tað skal eydnast.

Hann sigur, at eitt virki, sum gekk undan í beinraknari framleiðslu, er Toyota, sum, legði til brots í sektistárunum.

– Toyota var at kalla púra ókent í vesturheiminum tá.

– Men longu í áttatiárunum var Toyota við at renna allan amerikanska bilidnaðin um koll, og ikki fyrrrenn tá raknaði amerikanarar við og noyddust at leggja um til beinrakna framleiðslu fyri at standa seg.

– Men tað, at amerikanarar høvdu so leingi um at leggja um til beinrakna framleiðslu, gjørdi, at frá at vera eitt land við stóran nettoogn í útheiminum, gjørdist USA til eitt land við

stóran nettoskuld í útlandinum, sigur Ólavur Christiansen.

Ein bleyt millumloyns

Umfram vinnulívspartin, víðgerð Ólavur Christiansen eisini nágreiniliga víðurskiptini ímillum Føroyar og Danmark.

Eitt nú hevur hann gjørt eitt uppskot til, hvussu víðurskiptini ímillum bæði löndini skulu skipast fram yvir.

Ólavur Christiansen hevur valt tað bleyta millumloynsina. Hann sigur, at hansara uppskot líkist mest tí hjá javnaðarflokkinum, men hann hevur gjørt tað meiri ítøkiligt og hevur lagt ymiskt afturat.

Eftir uppskotinum skal ríkisfelgsskapurin varðveitast.

– Men Føroyar verða eitt land við egnum marki, egnari stjórnarskipan og egnum stýri.

Føroyingar skulu hava fólkavaldan forseta, sum útnevnr lögmann og koyrir hann frá eftir vanligum reglum.

– Saman við lögmanni, ella avvarðandi landsstýrismanni, skal forsetin staðfesta tær lógir, sum lögtingið hevur samtykt.

– Utan gylduga heimild kann lögmaður ikki sýta at staðfesta lógir, sum lögtingið hevur samtykt.

Ólavur Christiansen skjýtur eisini upp at avtaka ríkisumboðið og at seta eina 10 manna ríkiseindarnevnd.

Danski kongurinn skal útnevna fimm limir í ríkiseindarnevndina og føroyski landsforsetin hinar fimm limirnar.

Nevndin skal hvørt ár

skriva fólkatinginum og lögtinginum frágreiðing um øll víðurskipti og øll mál av týðningi ímillum Føroyar og Danmark.

– Fólkatingið, danska stjórnin, lögtingið og landsstýrið kunnu biðja ríkiseindarnevndina um nágreiniliga lýsing av ávísu víðurskiptum.

– Eftir umbøn frá lögtinginum kann kongur útnevna føroyska landsforsetan til ríkisins umboðsmann í Føroyum.

– Ella kongur útnevnr ein annan til embættið, tá ið landsforsetin ikki røkir hesa uppgávuna.

Ólavur Christiansen sigur, at føroyingar kunnu yvirtaka øll mál til føroysk sernál, uttan nøkur ávís mál.

Talan er t.d. um verjumál, ávís uttanríkis mál o.a.

Haldið tykkum langt vekk frá Harhoff

Annars ávarar Ólavur Christiansen føroyingar í móti at krøkja seg fast uppí danska fólkarrættarfrøðingin, Frederik Harhoff, sum annars mangan er nevndur, tá ið víðurskiptini ímillum Føroyar og Danmark verða víðgerð.

Men honum heldur Ólavur Christiansen, at vit skulu halda okkum langt, burtur frá.

– Eg nýggju bók míni geri eg upp við Frederik Harhoff, sum annars hevur skrivað eina doktoraritgerð um ríkisfelagsskapin.

– Vilja føroyingar hava, at samráðingarnar ímillum Føroyar og Danmark skulu ganga væl, so er at halda seg langt, langt vekk frá Harhoff.

Ólavur Christiansen, hagfrøðingur, hevur gjørt eitt uppskot til nýggja lóg ímillum Føroyar og Danmark. Uppskotið hjá honum líkist mest tí hjá javnaðarflokkinum, men hann hevur gjørt tað meiri ítøkiligt og hevur lagt ymiskt afturat. Hetta vikuskiftið gevur Ólavur Christiansen nýggja bók út um vinnulív og víðurskiptini ímillum Føroyar og Danmark

– Í bókini vísi eg á, og prógvi, at sumt at tí hann skrivur er beinleiðis skeivt.

– Hann hevur ikki kannað sínar keldur nóg væl og hann kemur til skeivar niðurstøður.

– Men tað mest avgerandi er, at hann er ikki víðurkendur av teimum donsku statsrættarkønuni í teimum týðningarniklu ráðharrastovnum.

– So um vit krøkja vit okkum uppí hann, leggja vit okkum sjálvum meinbojar í vegin tí tað fer bara at elva til óneyðugt kegl við danir.

Hinvegin mælir Ólavur Christiansen til, at bygja samráðingarnar á Alf Ross, sum er fadrin at heimastýrslógini, tí hann er so mikið greiður, at hansara sjónarmið er væl brúklig enn.

Hinvegin dugir hann ikki at sigga, at nakað sum helst avgerandi er at seta fingurin

á í loysnini, sum hann hevur skotið upp.

Sjálvur við Ólavur Christiansen ikki út við, hvar hann stendur í fullveldismálinum.

– Eg eri fullkomiliga uttanvæltur. Men eg helt, at bæði vinnulívsmáli og framfærðastøða Føroya eru ein so stór avbjóðing, at eg fekk hug at lýsa ymisk mál í hesum sambandi.

M.a. sigur hann, at í bókini skjalprógvar og lýsir hann ymisk mál, sum ógntið fyrr hava verið frammi í sambandi við heimastýrslógini, t.d. um, hvat hendi undir krígnum og, hvat fór fram, áðrenn heimastýrslógini kom í gildi.

Tó leggur hann stóran dent á, at hann tekur als ikki støðu til tað búskaparlaga í spurninginum um meir og minni fullveldi.

Kendir lesarar um nýggju bókina hjá Ólavi Christiansen

Serstakliga forvitnisligar eru frásagnirnar um hendringar undir 2. heimsbardaga og eisini um upprunan til heimastýrslógina.

Ó. Breckmann, lögtingsm, og fólkatingsm.

Kundi ikki sleppa bókini fyrrrenn eg hevði lisið hana at enda. Hon er skrivað á lottum føroyskum máli.

Ragnar Magnussen, handilsskúlastjóri

Høvundin er ósmæðin í lyftum sínum til lesaran, men eg kendi meg ikki svikan.

Jenis av Rana, lækni og lögtingsm.

Forvitnislig og spennandi lýsing av vinnulívnum. Høvundin noyðir teg at hugsa av nýggjum.

Róland Høgnesen, søgufrøðingur

Bókin er hugvekjandi, tá ið tað snýr seg um vinnuliga partin, djørv tá ið tað snýr seg um politiska partin.

J. Eidesgaard, lögtingsm. og fólkatingsm.

Tað verður munandi lættari at luttaka í samfelagskjakinum, tá ið tú hevur lisið hesa bók.

Heri Mohr, fyrr. stjóri á Gjaldstovuni

Leiðslur og starvsfólk í fyrirkomulaga fara at fegnast um hesa bók, sum tey eiga at lesa aftur og aftur.

Kjartan Kristiansen, menningarstjóri

Bókin er skrivað av vitandi manni við miklum íblástri.

Steinbjørn B. Jacobsen, rithøvundur

Jólamarknaður hjá Sands Fornminnafelag

ELI HENTZE

Niðri á Grótteigum í handlinum hjá Aksali verður jólamarknaður leygardagin. Tað er Sands Fornminnafelag, ið skipar fyri tiltakinum.

Umvælingin av handlinum hjá Aksali niðri á Grótteigum varð liðug sístá á. Sands Fornminnafelag hevur keypt henda gamla hugnaliga handlin, ið goymir nógvar og góð minnir um eina farna handilstíð. Inni í handlinum er onki broytt. Alt er, sum tað var, tá ið Aksal hevði handil.

Og tað er í hesum hugnaliga umhvøvi, at Sands Fornminnafelag á øðrum sinni hevur jólamarknað. Undirtøkan sístu júl var so góð, at tað er sjálvsagt at taka tiltakið upp aftur. Fólk úr øynni og aðrastaðni við hava gjørt heimagjøgdar prýðislutir, so sum jóladek-

Hugnaligi handilin hjá Aksali

oratióner, jólaútklipp, smíðar lutir o.s.fr. Eisini er tombola á skránni. Høvið verður eisini at seta seg nið-

ur við einum kaffi- ella temunni og fáa sær jólakokur afturvið.

So kann ein sita og lata

Mynd: Emil Simonsen

kaffingan renna saman við angan av gomlum minnum. Ópið er frá kl. 14.00-18.00.